

KOMISIJA EVROPSKE ZAJEDNICE

**Brisel, 27. 9. 2007.
Komunikacija Komisije**

AKCIONI PLAN ZA UČENJE ODRASLIH: UVEK JE DOBRO VREME ZA UČENJE

1. UVOD

Šefovi država i vlada su 1997. godine, u preambuli Amsterdamskog ugovora, potvrdili svoju posvećenost „promociji razvoja znanja na najvećem mogućem nivou za svoje građane kroz sveobuhvatni pristup obrazovanju i kroz kontinuirano usavršavanje“.¹ Evropski Savet je 2000. godine u Lisabonu postavio strateški cilj za Evropu, a to je da do 2010. godine postane najkompetitivnije i najdinamičnije društvo bazirano na znanju. Ključni element predloženog plana u Lisabonu jeste promocija zaposlenja i socijalne inkluzije kroz investiranje u znanje i kompetencije građana u svim fazama njihovog života.

Komisija je u strategiji *Stvaranje realnog evropskog prostora za doživotno obrazovanje*² iz 2001. godine ponovo naglasila važnost doživotnog učenja za sve građane Evrope. Jedna od ključnih poruka je da *tradicionalni sistemi obrazovanja moraju da postanu otvoreniji i fleksibilniji kako bi oni koji uče imali individualizovani put učenja, prilagođen njihovim potrebama i intere-*

¹ The Treaty establishing the European Community,
http://europa.eu/eurlex/en/treaties/dat/C_2002325EN.003301.html

² European Commission Communication: Making a European Area of Lifelong Learning a reality,
http://ec.europa.eu/education/policies/lll/life/communication/com_en.pdf

sovanjima, u cilju stvarnog korišćenja prednosti koje pružaju prilike tokom njihovog života.

Zajednički izveštaj iz 2006. godine, „Obrazovanje i trening 2010“, naglašava da svi građani treba da steknu i usavrše svoje veštine tokom života i da treba posebno obratiti pažnju na specifične potrebe onih koji se nalaze na socijalnoj margini. Obrazovanje odraslih u pogledu kvaliteta i kvantiteta takođe je bitno za adekvatan razvoj srednje i visoko stručnih ljudi.³

Komisija je u komunikaciji o učenju odraslih⁴ *Nikada nije kasno za učenje*⁵ iz 2006. godine naglasila važnost učenja odraslih kao vitalnu komponentu doživotnog učenja. Učenje odraslih ima ključnu ulogu u razvoju građanstva i kompetencija. Ovaj Akcioni plan se fokusira na one koji su obespravljeni zbog niskog nivoa pismenosti, neadekvatnih radnih veština i/ili veština neophodnih za uspešnu integraciju u društvo. Zavisno od države članice, pomenuto uključuje migrante, starije osobe, žene ili osobe sa invaliditetom. Akcioni plan započinje premisom da potreba za visoko kvalitetnim i pristupačnim sistemom obrazovanja odraslih nije više tema rasprave, uzimajući u obzir izazove sa kojima se susreće Evropa u nadolazećem periodu, a to su:

- Redukovanje nedostatka radne snage usled demografskih promena podizanjem nivoa veština celokupne radne snage i usavršavanjem nisko stručnih radnika (80 miliona u 2006 godini). Učenje odraslih može doprineti u oba slučaja, i to brzo i efektivno;
- Aktualizovanje problema perzistentno visokog broja onih koji napuštaju školu u ranoj fazi⁶ (blizu 7 miliona u 2006. godini), pružanjem druge prilike onima koji su ušli u odraslo doba bez neophodnih kvalifikacija;
- Redukovanje perzistentnog problema siromaštva i socijalnog odbacivanja marginalizovanih grupa. Učenje odraslih može da unapredi veštine ljudi i pomogne im u realizovanju ideje aktivnog građanstva i lične autonomije;
- Podizanje nivoa integracije migranata u društvo i tržište radne snage. Učenje odraslih nudi prilagođene kurseve, uključujući i učenje

³ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Towards Common Principles of Flexicurity: More and better jobs through flexibility and security, http://ec.europa.eu/employment_social/news/2007/jun/flexicurity_en.pdf

⁴ European Commission Communication: It is never too late to learn; defines adult learning as all forms of learning undertaken by adults after having left initial education and training.

⁵ European Commission Communication: It is never too late to learn, COM (2006) 614, 3.10.2006, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0614en01.pdf

⁶ 6 million in 2005: Commission Staff Working Paper "Progress towards the Lisbon objectives in education and training – Report based on indicators and benchmarks – Report 2006", SEC (2006) 639

jezika, što bi doprinelo njihovoj integraciji. Učešće u procesu učenja odraslih u zemlji može doprineti validaciji i priznavanju kvalifikacija koje poseduju;

- Podizanje nivoa participacije u doživotnom učenju, sa posebnim naglaskom na činjenicu da ona opada nakon 34 godine, i to u vreme kada se beleži porast prosečnih godina radne snage širom Evrope. Neophodno je da ih paralelno prati i podizanje nivoa učenja odraslih radnika.

Potreba da se podigne nivo ulaganja u učenje odraslih ojačana je poslednjim rezultatima indikatora, koji pokazuju da odrasli (između 25 i 64 godine) više ne učestvuju u doživotnom učenju, već u 2006. godini pokazuju blagi pad na 9,6%.⁷ Akcioni plan će doprineti jačanju sektora učenja odraslih kako bismo bili u mogućnosti da iskoristimo sve njegove kapacitete. Ovo je kompleksan sektor, sa velikim brojem različitih provajdera koji imaju različite ciljne grupe. Neophodna je za međusektorska saradnja.

Opšti cilj Akcionog plana je da implementira svih pet ključnih poruka koje su ustanovljene u komunikaciji *Nikada nije kasno za učenje*, a to su: da se uklone barijere participaciji, da se podigne kvalitet i efikasnost ovog sektora, da se ubrza proces validacije i priznavanja kompetencija, da se osiguraju dovoljna finansijska sredstva i praćenje ovog sektora.

1.1. Proces konsultacija

Ova komunikacija je rezultat konsultacija koje su usledile nakon komunikacije iz 2006. godine. U prvoj polovini 2007. godine Komisija je konsultovala zemlje članice kroz četiri regionalna sastanka (u Finskoj, Nemačkoj, Sloveniji i Portugalu) na nivou predstavnika ministara obrazovanja i zapošljavanja, društvenih partnera i NVO koji se bave učenjem odraslih. Na svakom regionalnom sastanku, baziranom na pet ključnih poruka komunikacije iz 2006. godine, zemlja domaćin je prezentovala kvalitetne primere iz prakse, demonstrirajući:

- rezultate integrisanog pristupa stejkholdera;
- kako stvoriti osnovne veštine kod nisko stručnih radnika;
- kako se mogu razviti predlozi praktične politike i aktivnosti za podizanje nivoa participacije u učenju odraslih;
- kako se mogu razviti i koji su putevi implementacije sistema validacije i priznavanja neformalnog obrazovanja.

⁷ Draft 2007 Progress Report.

Prvim pozitivnim ishodom ovih sastanaka može se smatrati distribucija ovakvih iskustava. Komisija je iskoristila neformalna nacionalna veća u zemljama članicama kako bi dobila dodatnu povratnu informaciju o Akcionom planu od predlagača praktične politike, socijalnih partnera i NVO uključenih u formalno i neformalno učenje odraslih.⁸ Komisiju su u pisanju predloga Akcionog plana podržale i grupe eksperata sačinjene od predstavnika zemalja članica, socijalnih partnera i međunarodnih tela kao što je UNESCO.

2. EFIKASAN SEKTOR UČENJA ODRASLIH PREDSTAVLJA OSNOVU AKCIONOG PLANA

Doprinos sektora učenja odraslih ostvarivanju ciljeva postavljenih u Lisabonu i celoživotnom i doživotnom učenju može biti unapređen izradom efikasnijih sistema u koje bi bili uključeni relevantni stakeholderi. Ostvarenje rezultata Akcionog plana takođe zavisi i od efikasnosti ovih sistema.

Primećeno je da svaka zemlja članica počinje sa različitim nivoa razvoja u smislu participacije, kvaliteta, finansija i razvoja ovog sektora. Postoji dosta primera kvalitetnih inicijativa koje su razvijene u zemljama članicama, potpomognute Evropskom unijom, koje ostale zemlje članice mogu iskoristiti⁹.

Proces konsultacija i pokazatelji studija i istraživanja na ovom polju pokazuju da se jak i efikasan sektor učenja odraslih sastoji od sledećeg seta ključnih elemenata, koji su blisko isprepleteni:

- *predlog praktične politike* radi zadovoljenja potreba i zahteva društva i ekonomije;
- strukture *rukovođenja*, koje uključuju kvalitet, efikasnost i pouzdanost sistema učenja odraslih;
- sistemi *isporuke*, koji uključuju aktivnosti učenja, podršku učenju i prepoznavanje ishoda učenja koji ciljaju na motivaciju i potrebe onih koji uče radi zadovoljenja potreba i zahteva društva i ekonomije.

Neophodno je partnerstvo na evropskom, nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou radi veće efikasnosti sektora učenja odraslih, radi proširenja i olakšavanja pristupa sektoru i radi adekvatne finansijske podrške.¹⁰

⁸ In the consultation process 27 Member States, the 3 EEA countries and Turkey have been included.

⁹ ESF060603-ESF Support to Education and Training Background Document.

¹⁰ Promoting adult learning. OECD, 2005, ISBN: 9264010939.

2.1. Predlog praktične politike

U konsultacijama je ponovo istaknuta potreba za javnim autoritetom u saradnji sa ostalim stejkholderima koji će intervenisati u cilju garantovanja prilika za učenje onima koji su u rizičnoj grupi za sticanje ključnih kompetencija.¹¹ Ova intervencija je neophodna kako bi se osiguralo da odrasli koji su napustili školu bez adekvatnih formalnih kvalifikacija, kao i oni koji bi da započnu ponovo ili nastave osnovno obrazovanje u bilo kom trenutku života, budu podržani adekvatnim i inovativnim načinima učenja i mogućnošću da steknu kompetencije kroz treninge zasnovane na radu. Potreba za ovakvom intervencijom dolazi do izražaja uzimajući u obzir kontekst, tempo brzih promena na radnom mestu i veštine neophodne za uspeh na radnom mestu.

Stejkholderi su uočili da, u poređenju sa drugim oblastima učenja, doprinosi i koristi sektora učenja odraslih nisu adekvatno istraženi, diskutovani i objavljeni. Štaviše, razvoj prilika za učenje odraslih nije usklađen sa potrebama individua i društva. Da bi se podigao nivo participacije i ohrabrilo investiranje, ključno je da kvalitet, relevantnost, efikasnost¹² i efektivnost učenja odraslih budu jasno vidljivi. Vlade i ostali stejkholderi treba da, u skladu sa svojim interesnim sferama, olakšaju pristup, obezbede savetovanje i procenu i ubrzaju proces validacije i priznavanja ishoda učenja postignutih u neformalnom i informalnom procesu učenja.

2.2. Rukovođenje

Učesnici konsultacija bili su izričiti da kvalitetno rukovođenje od strane provajdera učenja odraslih doprinosi efektivnim ishodima učenja odraslih. Zauzvrat, ovo rezultuje kvalitetnim ishodima učenja onih koji uče i povratkom investicija svih stejkholdera. Dobro rukovođenje provajdera učenja odraslih karakteriše se:

- fokusom na odraslu osobu koja uči;
- inovativnim pristupom u učenju;
- efektivnom analizom potreba;
- efikasnim administrativnim sistemom i adekvatnim raspoređivanjem resursa;
- profesionalnim osobljem;

¹¹ Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning. (2006/962/EC), OJ L 394/10, 30.12.2006.

¹² Communication from the Commission „Efficiency and equity in European education and training systems”, COM (2006) 481 final, 8.09.2006.
http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/comm481_en.pdf

- mehanizmima provere kvaliteta za provajdere;
- praćenjem, koje je zasnovano na jakim dokazima i evaluacionim sistemima na nacionalnom nivou;
- bliskim vezama sa ostalim obrazovnim područjima i telima, kao što su organizacije za učenje odraslih, predstavništva, udruženja i ustanove odeljenskog tipa. Uzimajući u obzir da su poslodavci u najvećem obimu provajderi treninga i učenja odraslih zasnovanih na radu i da pružaju okolinu punu podrške, uključivanje poslodavaca u lokalno i regionalno planiranje je od vitalne važnosti.

Postoji potreba za planiranim i sistematskim pristupom na svim nivoima i u okviru svih elemenata učenja, formalnog i neformalnog,¹³ da bi se podigao nivo transparentnosti i pouzdanosti i pružilo adekvatno poverenje da će učenje odraslih izaći u susret zahtevima svih stakeholdera, a posebno odraslih koji uče.

2.3. Sistem isporuke

Konsultacije su pokazale da je ključni izazov učenja odraslih isporuka usluga koje istovremeno zadovoljavaju potrebe odraslih koji uče, obezbeđuju adekvatan odgovor na potrebe tržišta rada i društva i stimulišu potražnju. Potrebna je široka mreža međusobno povezanih mera kako bi se prevazišle multidimenzionalne barijere participacije. One uključuju:

- Savetovanje i približavanje visoko kvalitetnih informacija onima koji uče. Ovo se može postići putem rada u zajednici ili na poslu. Postoji konsenzus da se ova usluga ne treba naplaćivati za ciljne grupe obuhvaćene ovim Akcionim planom.
- Približavanje učenja onima koji uče u njihovim zajednicama ili na poslu. Ovo se može ostvariti putem lokalnih centara za učenje, NVO, učenjem na poslu, e-učenjem. Moraju se ponuditi različite prilike za učenje, i to one koje odgovaraju individualnim potrebama.
- Potrebno je omogućiti fleksibilniji pristup proceni, validaciji i priznavanju ishoda učenja, koji će voditi sertifikatu i kvalifikaciji. Ruковоđenje treba da podrži ovu meru.

¹³ For definitions see „Memorandum on Lifelong Learning” (SEC 2000) 1832, 30.10.2000 and further work as the Classification of Learning Activities by Eurostat.

- Proširiti pristup visokom obrazovanju¹⁴ kako bi se olakšale kvalifikacije na višem nivou. Staviti na pravo mesto finansijske mehanizme vođene potražnjom (individualni računi, javne poreske olakšice i zajmovi) kako bi se olakšalo i motivisalo redovno ili povremeno učenje.
- Ohrabriti one koji uče da investiraju u sopstveno učenje zbog ličnih razloga i lakšeg zaposlenja. U tom smislu, učenje odraslih je moćan mehanizam za učenje jezika, kao što je istaknuto u Akcionom planu za učenje jezika i jezičke raznovrsnosti¹⁵ u strategiji Komisije iz 2004/06 godine. Rukovođenje ima ključnu ulogu u pomoći onima koji uče da iskoriste prednosti koje nude kompanije, socijalni servisi i druge institucije.

3. AKCIONI PLAN

U cilju implementacije ključnih poruka Komunikacije iz 2006. godine, i na osnovu mišljenja prikupljenih sa nedavnih konsultacija, Komisija je pozvala zemlje članice da učestvuju u Evropskom akcionom planu za sektor učenja odraslih, koji se sastoji iz aktivnosti podeljenih u sledeće oblasti:

- Analiza efekata reformi u svim sektorima obrazovanja i treninga u zemljama članicama po pitanju učenja odraslih.
- Poboljšati kvalitet snabdevanja u sektoru učenja odraslih.
- Stvoriti više mogućnosti za odrasle da idu korak napred – da ostvare kvalifikaciju koja je za bar jedan nivo iznad prethodne.
- Ubrzati proces procene veština i socijalnih kompetencija, validacije i priznavanja u smislu ishoda učenja.
- Poboljšati kvalitet praćenja sektora učenja odraslih.

Implementaciju pomenutih aktivnosti mogu finansijski podržati Evropski socijalni fond i Program doživotnog učenja.

¹⁴ Flash Eurobarometer 192: 87% of teaching professionals working in universities in the EU agree that universities should open up for adult learners.

¹⁵ Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Promoting Language Learning and Linguistic Diversity: An Action Plan 2004-2006, http://ec.europa.eu/education/doc/official/keydoc/actlang/act_lang_en.pdf

3.1. Analiza efekata reformi u svim sektorima obrazovanja i treninga u zemljama članicama po pitanju učenja odraslih

Sektor učenja odraslih je u bliskoj vezi sa svim ostalim sektorima obrazovanja. Stoga je neophodno analizirati efekte razvoja u ostalim oblastima obrazovanja, formalnog i neformalnog, i njihove interakcije sa razvojem u sektoru učenja odraslih. Većina zemalja članica razvija *Nacionalni kvalifikacioni okvir*, koji je u bliskoj vezi sa *Evropskim kvalifikacionim okvirom*, a diskusija o prenosu bodova je u toku. Ovaj razvoj je usmeren ka pronalaženju načina za lakši pristup, napredak i transfer, i zbog toga je potencijalno važan za otvaranje kvalifikacionih sistema za odrasle. Kvalitet je izuzetno bitan deo reformi u obrazovanju i treningu. Razvoji u sektoru učenja odraslih moraju se usaglasiti sa tekućim procesima modernizacije u obrazovanju i treningu. U nekim zemljama članicama učenje odraslih je sastavni deo reformi.

2008. godine

Biće izdat nalog da se izvrši analiza implikacija nacionalnih reformi sektora učenja odraslih zasnovanih na postojećim mehanizmima prikupljanja podataka. Ona će uključiti i analizu troškova/koristi ovih nacionalnih reformi kako bi se zaista procenile kvalitetne prakse. Ukoliko bude neophodno, biće započeta i komplementarna studija.

2009. godine

Rezultati analize će pokazati trendove, postignuća i propuste na evropskom i nacionalnom nivou. Ove informacije će ući u razvoj Programa doživotnog učenja i drugih relevantnih programa EU.

2010. godine

Komisija će podneti izveštaj i nastaviti da ih podnosi svake dve godine.

3.2. Poboljšati kvalitet snabdevanja u sektoru učenja odraslih

Na kvalitet snabdevanja utiču predlozi praktične politike, sredstva i prilagođavanja i puno drugih faktora, ali je ključni faktor kvalitet osoblja. Do sada se, u zemljama članicama, vrlo malo pažnje poklanjalo treninzima (inicijalnim i kontinuiranim), statusu i finansijskim naknadama osoblja zaduženog za učenje odraslih. U pomenutom kontekstu, osoblje obuhvata, pored nastavnika i trenera, i menadžere, savetnike, mentore i administraciju. Oni moraju

biti sposobni da se prilagode različitim potrebama specifičnih grupa. Kvalitet osoblja je ključan u motivaciji odraslih da uče.

2008. godine

Biće objavljeni rezultati studije *Profesije učenja odraslih u Evropi*. Studija će ukazati na postojeće kvalitetne prakse u zemljama članicama i formulisati preporuke. Kvalitetne prakse će biti proširene kroz program *Obrazovanje i Trening 2010*. i *Program doživotnog učenja* (npr. vršnjačko obrazovanje i uvođenje u posao).

2009. godine

Razvoj standarda za profesionalce u oblasti učenja odraslih, koji će uključiti i savetovanje zasnovano na pozitivnim praktičnim iskustvima.

2010. godine

Nastavak istraživanja na razvoju standarda kvaliteta za provajdere i njihovu akreditaciju. Ovo će doprineti praćenju sektora učenja odraslih.

3.3. Stvoriti više mogućnosti za odrasle da idu korak napred – da ostvare kvalifikaciju koja je za bar jedan nivo iznad prethodne

Demografske projekcije za Evropu sugerišu da je ulaganje u ljudski i socijalni kapital određenih ciljnih grupa vitalno, usled redukcije radne snage koja ima za posledicu manjak radnika na tržištu radne snage. Informisanje i savetovanje ima ključnu ulogu u obaveštavanju i motivisanju ovih grupa. Takođe, ne treba isključiti doprinos i ulogu medija i njihov kapacitet da dopru do onih do kojih informacije teško dolaze, kao i glas onih koji uče. Međutim, nije dovoljno privući ljude obrazovanju i treningu, već im treba ponuditi realne prilike da napreduju i podignu nivo svoje kvalifikacije i omogućiti im bolju integraciju u sve sfere života. Zemlje članice treba da istraže mogućnosti za postavljanje nacionalnih ciljeva za podizanje nivoa veština ciljnih grupa.

2008. godine

Izrada kataloga kvalitetnih praksi i projekata za identifikovane ciljne grupe u cilju njihovog napretka i uspeha, sa akcentom na pronalaženju ključnih faktora za reintegraciju u tržište rada, obrazovanje i trening i društvo (volonterski rad). Moraju se uzeti u obzir i rezultati *Programa za doživotno učenje*, posebno *programa Gruntvig*.

2009. godine

Na osnovu kataloga iz 2008. godine biće raspisan konkurs za pilot projekte namenjene ciljnim grupama i nastavljajući istraživanja u okviru Programa za doživotno učenje radi ostvarenja cilja – a to je da ostvare kvalifikaciju koja je za bar jedan nivo iznad prethodne.

2010. godine

Realizacija projekata i praćenje rezultata započeće u isto vreme. Zemlje članice moraju izveštavati o napretku u podizanju nivoa veština ciljnih grupa u Zajedničkom izveštaju o obrazovanju i treningu.

3.4. Ubrzati proces procene veština i priznavanja neformalnog i informalnog učenja kod obespravljenih grupa

Priznavanje i validacija neformalnog i informalnog učenja predstavlja osnovu strategije doživotnog učenja. Mnoge zemlje članice poseduju zakonske okvire i imaju pilot programe koji su u toku. Procena i priznavanje veština i socijalnih kompetencija, bez obzira gde i na koji način su stečene, od izuzetne su važnosti za one koji nemaju osnovne kvalifikacije, a u cilju lakše integracije u društvo. Oni poseduju veštine koje nisu lako prepoznatljive. Važno je da svi stejkholderi (poslodavci, vlada, individue itd.) imaju to u vidu, jer postoje pokazatelji da priznavanje veština koje su ovako stečene vodi ka znatnoj uštedi vremena i novca. Zbog toga je bitno da vlade usvoje pozitivan pristup priznavanju neformalnog i informalnog učenja. Posebna pažnja se mora obratiti na validaciju i priznavanje kompetencija kod migranata i to bez predrasuda na zakon EU o priznavanju profesionalnih kvalifikacija.¹⁶

2008. godine

Identifikacija kvalitetnih praksi priznavanja i validacije neformalnog i informalnog učenja, sa posebnim osvrtom na socijalne kompetencije koje su uglavnom stečene van okvira formalnog sistema učenja.

2009. godine

Vršnjačko obrazovanje na evropskom nivou, razmena kvalitetnih praksi i prekogranična razmena osoblja. Finansijska sredstva će biti izdvojena iz Programa za doživotno učenje.

¹⁶ Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications, OJ L 255/22, 30.9.2005.

2010. godine

Biće prezentovani prvi rezultati, koji će biti razmatrani na seminaru i podeljeni svim stejkholderima.

3.5. Poboljšati kvalitet praćenja sektora učenja odraslih

Kao što je naglašeno u Komunikaciji *Nikada nije kasno za učenje*, neuspeh da se prikažu koristi učenja odraslih predstavlja najveću slabost u ovom polju. Postoji hitna potreba za zajedničkim jezikom i međusobnim razumevanjem kako bi se prevazišli nesporazumi u ovom sektoru i nedostatak podataka koji se mogu upoređivati. Da bi se dobili relevantni podaci (bazirani na dvogodišnjem praćenju) razvoja ovog sektora, neophodno je imati osnovni set suštinskih podataka. Ova aktivnost će biti u bliskoj vezi sa razvojem i radom na indikatorima i referentnim polazištima¹⁷, uključujući i rezultate ostvarene u *Grupi za referentna polazišta i indikatore*.

2008. godine

Na osnovu studije koju je pokrenula Komisija, biće dat predlog konzistentne terminologije koji će biti usaglašen sa svim zemljama članicama i stejkholderima. Cilj studije je i da pruži predlog osnovnog seta suštinskih podataka kako bi olakšala dvogodišnje praćenje ovog sektora.

2009. godine

Biće razvijen i izrađen rečnik usaglašene terminologije. Sakupljanje osnovnog seta suštinskih podataka započeće u zemljama članicama koje žele da učestvuju.

2010. godine

Rezultati će biti objavljeni u *Zajedničkom izveštaju o obrazovanju i treningu 2010*.

¹⁷ A coherent framework of indicators and benchmarks for monitoring progress towards the Lisbon objectives in education and training. COM (2007) 61 final.

4. NASTAVAK AKTIVNOSTI AKCIONOG PLANA UČENJA ODRASLIH

Došlo je vreme kada se mora obezbediti mesto učenju odraslih u doživotnom učenju i tako osigurati njegova uloga na svim nivoima odlučivanja, kako bi se sagledao njegov potpuni doprinos u susretu evropskim izazovima. Potrebno je oformiti radnu grupu krajem 2007. godine koja bi podržala Komisiju i zemlje članice da izlistaju aktivnosti i projekte u okviru ovog Akcionog plana i nastave da se brinu za njihovu implementaciju. U drugoj polovini 2009. godine, biće organizovana konferencija na kojoj bi se prezentovali postignuti rezultati i raspravljalo o sledećim potezima.

ANEKS: PLAN PROCESA KONSULTACIJA

1. Četiri sastanka ekspertske grupe u Briselu sa učešćem predstavnika i servisa Evropske komisije, socijalnih partnera, međunarodnih organizacija (OEBS, UNESCO), stejkholdera i eksperata koji predstavljaju „četiri regiona“ i predstavnika Evropske asocijacije za obrazovanje odraslih.
2. Četiri internacionalna konsultantska sastanka sa učešćem svih zemalja članica, zemalja članica Evropske ekonomske zajednice i Turske, sa učešćem predstavnika ministarstava obrazovanja i rada, socijalnih partnera i drugih stejkholdera.
 - Helsinki, 22-23. februar 2007. godine. Pozvane su: Danska, Estonija, Finska, Island, Letonija, Litvanija, Norveška i Švedska.
 - Bon, 12-13. mart 2007. godine. Pozvane su: Belgija, Francuska, Nemačka, Irska, Lihtenštajn, Luksemburg, Holandija i Velika Britanija.
 - Ljubljana, 26-27. mart 2007. godine. Pozvane su: Austrija, Bugarska, Češka, Mađarska, Poljska, Rumunija, Slovačka i Slovenija.
 - Lisabon, 3-4. april 2007. godine. Pozvane su: Kipar, Grčka, Italija, Malta, Portugal, Španija i Turska,
3. Konsultacije na visokom nivou predstavnika zemalja članica
 - Hajdelberg, 1-2. mart 2007. godine. Neformalni ministarski sastanak.

- Hamburg, 22-23. maj 2007. godine. Sastanak direktora za profesionalni trening.
 - Brisel, 14-15. jun 2007. godine. Sastanak savetodavnog komiteta za profesionalni trening.
4. Neformalne konsultacije sa zemljama članicama i ostalim stejkholderima
- (a) Neformalne konsultacije. Nacionalni autoriteti zemalja članica, zemlje članice Evropske ekonomske zajednice i Turska pozvani su da organizuju nacionalne konsultacije sa relevantnim stejkholderima u periodu od 26.4. do 22.5.2007. godine.
 - (b) Buduće neformalne konsultacije o raznim pitanjima (sastanci socijalnih partnera, konferencije, seminari i okrugli stolovi na temu učenja odraslih).